

PÉLDAÉRTÉKŰ ALTERNATÍV GAZDÁLKODÓK

Javaslatok az európai mezőgazdaság környezeti és gazdasági fenntarthatóságának biztosítására, Dr. Molnár Mariann, 2023. Letöltés: bit.ly/AlternativMezogazdasag

DEZSÉNY ZOLTÁN

MagosVölgy Ökológiai Gazdaság

www.magosvolgy.hu

kapcsolat@magosvolgy.hu

Tanúsítás: Bio Garancia

Tagság: KÖKISZ, TVE

Hogyan kezdtünk el gazdálkodni?

Budapesten nőttem fel, édesanyám nevelt, egy negyedik emeleti lakásban éltünk. Édesapám agrármérnökként végzett, kutatóként, szakértőként dolgozott a területen. A gödöllői egyetemen környezetgazdálkodási agrármérnök szakon végeztem és mivel több évfolyamtársam gazdálkodó családból származott, nagyon megtetszett ez az életstílus. Ekkor határoztam el, hogy biogazdász leszek. Feleségem évfolyamtársam volt és ő is abszolút támogatta ezt az elképzelést. Sokat nézelődtünk, a Cserhát vidéke tetszett meg és végül egy helyi civil kezdeményezésnek köszönhetően jutottunk először egy évig támogatott albérlethez, majd szülői segítséggel vettük meg a paraszt portánkat, mellé pedig hat év alatt szűk két hektárnyi földet, ahol azóta is gazdálkodunk.

Technológiai megfontolásaink

Elsődleges gondolatunk az volt, hogy a kisléptékű vegyes ökológiai zöldségtermesztés kis területen, viszonylag kis tőkebefektetéssel is elkezdhető, és

hamar – már első évben – várható belőle bevétel. A közösségi által támogatott mezőgazdaság az előremutató értékesítési és üzemszervezési rendszer miatt fogott meg. Az ökológiai természetést pedig azért választottuk, mert ha lehet vegyszerek és szintetikus anyagok nélkül egészséges élelmiszert előállítani, akkor úgy gondoljuk, hogy csak így érdemes. Alapvetően ez egy szakmai-érzelmi hozzáállás, azonban gazdaságilag is abszolút életképes, tehát számunkra nem volt kérdés, hogyan fogunk termelni.

Bár ez a termelési mód komplexebb szakmai álláspontot igényel, de – világnézettől függően – akkor lehet leginkább azonosulni egy ilyen tevékenységgel, ha minél szélesebb spektrumon igyekszünk megérteni az élet teremtési folyamatait. Úgy gondoljuk, hogy a kisléptékű vegyes ökológiai termesztés olyan módszer, amely leginkább illeszkedik a természetes folyamatokba. Számunkra ez egy fontos belső inspiráció, hogy egy kicsi magból az élet teremtésében aktívan részt vegyünk. Ez tehát a termeléstől egészen a fogyasztásig olyan, mint egy szimbiotikus életközösség, egy szinte paradicsomi állapot.

Termelési módszereink

A 7000 m²-en 40 zöldségfaj több mint 120 fajtáját termesztjük kézi munkára alapozott termesztés-technológiával, komposztmulcsos, állandó ágyásos, forgatás nélküli rendszerben, amely nem igényel gépi beavatkozást. Ennek következtében nincs traktor, nincs költséges eszköz, igazából csak az első ágyások kialakítására, valamint kaszálásra használunk gépeket. Az erőforrásokat úgy optimalizáljuk, hogy a folyamatok standardizáltak, jól leírhatóak legyenek, a sorrendiség egyértelmű, a nagyobb feladatok pedig mozaikszerűen, részfeladatokra legyenek lebontva. Tehát az ágyás-előkészítésnek, gyomlálásnak, a növényápolásnak és a betakarításnak megvan az egyértelműen meghatározott keretei. Ezek választ adnak arra, hogy milyen eszközzel, mikor és hogyan végezzük el a különböző feladatokat. Erre elsősorban gyakorlatias, képi anyagokkal támogatott angol nyelvű anyagok állnak a rendelkezésünkre, amik segítségével nagyban tudtuk

növelni működésünk hatékonyságát. Így sikerült megvalósítanunk, hogy gyors a forgó; egy ágyásról, szezononként 2-4 növényt is betakaríthatunk, ezek rögtön követik egymást egy jól kidolgozott, évente megújított és fogyasztói visszajelzések alapján kialakított vetésterv alapján. Bár a sokféleség a hatékonyságot csökkenti, a rendszer úgy alkot teljes egészet, hogy a közösségi, előfizetés-alapú értékesítés elősegíti a betakarított, különböző termények átadó ponton való egyenlő arányban történő elosztását. Így a sokféleségből nekünk és a fogyasztóknak is előnye származik.

Módszereink kihívásai

Tanulni vágyás, nyitottság és a kitartás nélkül nem tud senki az éppen aktuális termesztés-technológiai kihívásokra megfelelően reagálni. A rendszerünk kártevők és kórokozók miatti termés kiesése nagyobb, mint egy konvencionális zöldségkerteszetben, de esetünkben ezt az értékesítési rendszer nagyban mérsékli a károkat. Ha egy kicsit meg van rágva a saláta, azt a közösség tagjai még megeszik, míg ha más módon vinném piacra, nem tudnám eladni. Vagy például földibolha ellen a káposztaféléket bolhahálóval védjük meg, ami többletfeladatot és anyagköltséget okoz. De ezeket a kihívásokat leginkább a megoldás megtalálására való törekvés tudja feloldani. Mindenre van megoldás, csak meg kell találni és be kell építeni a készségek tárházába. Ha nagyon küzdelmes egy ágazat, az azt jelenti, hogy még nincs meg az a tudásbázis, az a gyakorlat az ágazat kollektív tudatában, ami az aktuális kihívásokra a megfelelő válaszokat adja meg. Erre leginkább szakmai együttműködések és a naprakész információk megfelelő áramlása nyújthat segítséget.

„A rendszernek másolhatónak kell lennie, hogy inspirációt és kedvet adjon.”

Gazdasági fenntarthatóság

Mi romantikus lelkülettel vágtunk bele a gazdálkodásba, nem voltunk felkészülve a gazdálkodás okozta anyagi megpróbáltatásokra. Gazdasági fenntarthatósági szempontból fontosnak tartjuk, hogy a rendszer ne emészsze fel a működtetőit, hiszen sok olyan gazdát láttam már, akik küzdenek, elakadtak vagy elfáradtak. Az anyagiak rendezésére legalább 5 év kellett. Természetesen a növekvő tapasztalat, az önképzésre való nyitottságunk is sokat segített, de az áttörést végül a megfelelő szakemberek foglalkoztatása hozta meg. Mi a zöldségközösségben találtunk olyan embereket, akik gazdasági és pénzügyi szakértelmükkel, coachinggal tudnak minket támogatni és a velük felépített, minden területet átható szervezett rendszernek köszönhetően stabilizálódott a pénzforgalmunk. A fejlesztések nem állnak meg, de azért eljutottunk oda, hogy ma már befektetésre is tudunk szólni és még tartalékot is tudunk képezni.

Ebben nagy tudatosság van, mert hozzánk közelebb áll ez az emberléptékű rendszer, amely mind a belső működést, a szoros munkatársi kapcsolatokat, mind pedig a külsőt, a fogyasztóinkkal való intenzívebb kapcsolattartást is meghatározza. Ebben a rendszerben mindenki személyes története számít, mert hiszünk abban, hogy nemcsak kenyérrel él az ember.

A konvencionális gazdálkodásról

A legfontosabb, hogy mit látunk magunk körül, milyen mintákat követünk. Egy elterjedt mintát követni kisebb erőbefektetés, mint egy új mintát létrehozni, és amíg a konvencionális minta van túlsúlyban, az teremődik újjá gyorsabban. Nem véletlen, hogy a hozzánk hasonló közösségi alapon szerveződő zöldségkertészetek többsége nem az agráriumból jött, hanem jó példák inspirálták őket. Ezen kívül fontos még, hogy ki, mennyire tud, akar tájékozódni, szakmailag előre lépni, milyen hatásoknak teszi ki magát. Bár az elmúlt években nőtt a bió területek aránya, úgy gondolom, hogy ez inkább egy többlet-támogatások által vezérelt döntés sokak számára és nem egy belső igény.

Nagyon sok függ az üzemszervezésen, hogy a gazdálkodó mennyire figyel oda a termelésben és értékesítésben való innovációra. Aki nyitott és keresi az új megoldásokat, az általában több bevételt tud realizálni, ha jól csinálja. Azok, akik a bió élelmiszerek termelésére átállnak, elhagyják a nem engedélyezett vegyszereket, műtrágyákat, de az egész rendszerük továbbra is olyan, mintha konvencionálisban gazdálkodnának, az a rendszer nem fog működni. Így tehát egy komplexebb átállásra van szükség, egy új szakmai alapokra helyezett mezőgazdasági rendszerre. Ehhez el-

engedhetetlen a gazdálkodók komplex és hiteles szakmai információkkal való ellátottságát biztosítani, amit már az agráregyetemenek meg lehet és meg is kell alapozni.

Nézeteink, módszereink alkalmazhatósága

A közösségi gazdálkodásban sokkal több lehetőség van, mint amit egyenlőre kihasznál az ágazat. Jólal több ilyen gazdaság élérne itthon, a termékekre van stabil fogyasztói igény, főleg a nagyvárosokban, de nincs elég innovatív ökológiai gazdálkodó. Összességében a horizontális és vertikális integráció, az értékláncok felépítése is rendkívül gyenge. Megtermeljük az alapanyagot és azt leginkább exportáljuk, majd feldolgozott élelmiszerként visszavásároljuk. Alacsony a feldolgozási kapacitás és nagyon kevesen foglalkoznak kész termékekkel. Nincsenek termékpályák, nincs ágazati szintű marketing és fogyasztói szemléletformálás, alacsonyan fejlettek a termelők együttműködések. Kis számú hazai bió zöldségtermelő ismerék, aki beszállít nagy áruházláncba, ők pedig nem tudnak annyit termelni, hogy az igényt egész évben ki tudják elégíteni. Ha más is beszállna és közös árualapot tudnának képezni, együtt még többet tudnának elérni. Bár itt is teljesen mások az elvárások, mint a mi rendszerünkben, de nem kivitelezhetetlen, sőt, nagy lehetőségeket biztosíthatna sok gazdálkodó számára.

További céljaink

- Termő gyümölcsfák, tojótűk, egyéb termelési elemek integrálása;
- Üzemi szintű termesztési, post harvest és logisztikai rendszer fejlesztése;
- Rendszeres szakmai programok, továbbképzések szervezése, kisléptékű kertészek szakmai mentorálása, más gazdálkodók és területeik ökológiai, regeneratív gazdálkodásba való integrálása;
- Módszertani és tudásközpont létrehozása.

Javaslataink

- Alulról szerveződő szakmai közösségek támogatása;
- Társadalmi és gazdasági keretrendszer, ami támogatja a komplex, rendszerszintű fejlesztéseket;
- Hiteles információ átadása, szakmai mentor szolgáltatás kiépítése, ami rendszerszinten képes támogatni a gazdálkodók innovatív ökológiai fejlesztési törekvéseit.

